

ОДАБРАНИ СТИХОВИ ЛУКИЈАНА МУШИЦКОГ

Шта ћемо са тим Лукијаном, када га, сто година после смрти, један Јаша Продановић уређује и један Васа Стајић приређује. И још, Васа Стајић скоро без резерве воли Лукијана, поново га пречитава и радо наводи.

Угледање на класичну поезију оду век је ваљало само творцима врло великих дарова. Јер је античка битност неприступачна и неразумљива. Јер иза исте речи данас и онда, стоје сасвим друге садржине и перспективе. Јер ванредну једноставност духа класичних песника и мислилаца постижу у друга времена само изузетно обдарени. Средње обдарено сти класицизам је гушно или извито первао. Класични занос су скупо плаћале читаве епохе књижевности. Један пример само. Немачки народ, „народ песника“, имао је у 19-том веку само два велика лиричара, Гетеа и Хајнеа. Даровитог и финог Хелдерлина, и многе друге даровите, класика је давила, и делимично и по-давила. Хелдерлин је домаћао једноставност и лепоту грчку, али само у моментима и фрагментима.

Српска Војводина са својим ученим писцима такође је у своје време пролазила кроз искушење од класицизма. Многи су застрањивали, многи су се узалуд сакатили у духу и изразу. Писмо имали велики дар који би адекватно ушао у оквир Хорација, Вергилија, Проперција, или Теокрита, Пиндара. Имали смо средње таленте који се разанињали према калупу класике, и уједно, по некој погрешној асоцијацији, растезали се и према калупу ерудиције. Класични песници међутим нису по правцу испољавали дух учености. А кад јесу, као Лукреције, онда се није радило о ерудицији, него о оригиналним погледима на космос и свет људи. Војвођански латинисти и грецисти су блудили. Једна је заблуда била: да се човек поезији може „одати“. Хорације је ту много крив, јер је записао да се „поезији одао из сиромаштва и унутрашњег нагона“. Наравно да је бизнис Брутова војника и жестоког републиканца унутрашњи нагон пребацно, и у поезију. Друга је заблуда била у мишљењу да је дидактику старе поезије писала ученост и реторика. Писао ју је драматични дар у оштром цртању карактера, и сјајна прецизност у стилу и језику. Класични писци су доказ да стил није човек, него оригиналан човек, и да иначе нема стила. Трећа је заблуда била у веровању да је класични метар сам по себи поезија. Лукијан, врло народни дух у основи, градио је поезију „убором Срикну, ходом Римку“.

Што је Лукијан уносио у своје стихове податке о својој учености, још не би морало значити да није био песник. Радили су тако сви „песци“ онога века. Да оставимо разне, чинио је тако и критични, коренито народни Његош. Али се код Његоша то прескочи, и оно друго чита. Како стоји то друго код Лукијана? Може се одговорити толико да Лукијанова формула није празна. То је био човек даровит у основној природи својој; човек моћно културних тенденција за себе и за народ; човек „јаког живота“, како је сам пластично одредио једну потенцијалност нашег изузетног човека. Што се тиче поетске плахости, и од ње је Лукијан имао,

али не у машти него у карактеру. То би била једна засебна тема, у вези са обрасцем класичних песника, тема о песничком нагону који улази у карактер, и говори језиком карактера. Карактер нема машту, али има срце, и може у три речи, у епиграму, у двостиху казати поетичну вредност. Та комбинација, наравно, не даје такозваног чистог лиричара, али та комбинација то и неће. Лукијан је писао: „Сили метателној утесни предел“. Није ова старинска реченица рђава ни као стил, а суштински она казује не сасвим непоетску истину: да „јак живот“ побеђује ^{Тесној} ^{својој} ^{машти} ^{нагон} ^{у карактеру} ^{изу} ^{струје} ^{једна} ^{од} ^{лепих} ^{песница} ^{Лукијанових} ^К ^{самог} ^{себи} ^у ^{којој} ^{имамо} ^{непрекинуту} ^{песничку} ^{идеју} ^и ^{један} ^у ^{сталном} ^{певању} ^{државни} ^{ритам} ^{Лукијан} ^{је} ^{ту} ^{дао} ^{израза} ^{духовном} ^{стању} ^{онога} ^{који} ^{сваком} ^{срадању} ^{одолева} ^{кроз} ^{дружбу} ^{са} ^{узвише-} ^{ним} ^{дружбу} ^{са} ^{пнеридама} ^{то} ^{јест} ^{музама}.

Пнериде, дајте лек!

Пнериде, лек наш скор!
Глас лире ваше балсам нежном срцу,
О песмом вашом јачи дух.
При тихој ноћи брине с ризом свлачим,
Вашом целбом сан ми лак.
На поиви подвиг ум већ спремам сутра.

Акценти „јаког живота“ су ту, али крила не. На почетку песме, у оригиналу, наравно, стоји навод из Хорација. Хорације прст је ту, али Хорацијева градија не. Јатин каже: „Туку и стрепњу предајем ветровима бурним нека их посе у море Критско“. У овој једној реченици има можда више плахости и елеганције него код Лукијана у целој песми. Обожавани Хорациус Флакус није могао да се увуче Лукијану у крв, само у укусу и у душу. И то је већ доста. Хорације је хипотисао Лукијана, и потегло га у ону високу област где пребивају класични духови свих времена, они који снагу, елеганцију и лепоту имају онда кад су суви, јасни, без илудизија, Стендал, савршено класички дух, тако је ^{Батерас} ^{Велтије} ^{него} ^{Ино} ^{Боже} ^{како} ^{падају} ^{велика} ^{имена} ^{док} ^{се} ^{ка-зује} ^{шта} ^{Лукијан} ^{није}!

Са својим егзалтираним карактером, са смислом за акцент и ритам, са подацима из сопственог живота који је био луда трка с препонама и без методе, са знањем и смислом за народни језик — требао је Лукијан писати субјективну поезију, баш оно што је најређе чинио. Када год је писао субјективно, имао је укуса и мере; када год је писао чисто народним језиком ритам му је осигуравао једну дозу поезије. Имамо низ двостихова, врсту епиграматичног циклуса проведеног кроз разне песме, који сведочи о пластичном и крешком стилу.

Илишност желе срећи равни
Оплама, биће ти душа мистра.

Али, ето, присталица Вука чим узме перо, не говори више чисто народним језиком. Велики проблем сваког писца, језик, решио је Лукијан теоријски, као паметан човек и тачан оцењивач Вукових напора, али не интуитивно, као писац и песник. Перстао је већ и онда кад је писао ^о ^{језику}. Једаред каже, с изонирацијом, да „народни језик ум и карактер јавља нам... и живота унутрашњег облик“; а други пут с извештастим напором хоће да „српско ухе согласи с музом Флаковом“. Мешао је понекад народни и славносерпски језик и није чуо ^{српски} ^{језик} ^{при} ^{тако} ^{несрећном} ^{прелазу}.

Там на развалинах

Генија оједлашта
Потихо сине чујем гласолунта:
Се судба царства! Чије није
Вило, ил' чије кад неће бити!

Али читалац то заборави кад на другој страни нађе оно друго, крешау народни језик и народну душу, у стиху: „Чела срам, за гробом срам.“ Васа Стајић је један од ^{малобројних} ^{ретких} ^{медиума} ^{за} ^{прилаз} ^{Лукијану} ^{са} ^{радозналешћу} ^и ^{без} ^{предасуда} ^{Лукијан} ^{дугује} ^{много} ^{на} ^и ^{најновију} ^{збирку} ^{стихова} ^{јед-} ^{ном} ^{ретком} ^{протектору} ^{Тај} ^{протек-тор} ^{коштањав} ^у ^{карактеру} ^{борац} ^и ^{трилац} ^{целог} ^{века} ^{човек} ^{је} ^{коме} ^{годи} ^{поетски} ^{нагон} ^у ^{карактеру} ^{који} ^{воли} ^{„јак} ^{живот}“. Ни меланхолије, ни сујете! Тако је мање више он сам саздао. И из таквога себе нашао је пут племените симпатије за Лукијана.

Исидора Бенулић

Супруга Хаила Селасија у Марсељу

Марсељ, 10 маја
Јутрос је у Марсељ стигла Манен, супруга Хаила Селасија, са својим сном.

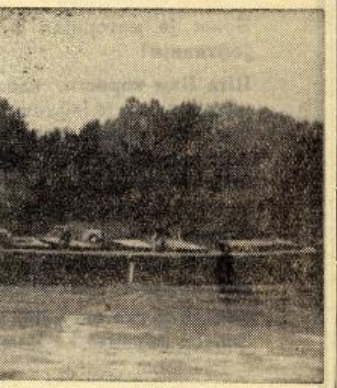
Земљотрес у околини Атине

Атина, 10 маја
Јуче ујутру у 4.38 десно се земљотрес средње јачине северозападно од Атине. Земљотрес је био јак у Патрасу, а слабији у Мисолонију. Материјалне штете није било.

НАСРЕД ДУНАВА НЕЋЕ ДА ПРИМИ

Дунава, али их је мађарска погранична полиција зауставила. Сада, пошто немају путних исправа, принуђени су да остану на шлепу укотвљеном на мађарској обали Дунава и да чекају ко ће да их прими. У земљу не могу пошто их чува мађарска полиција на обали код Шлепа, а исто тако ни на другу чехословачку обалу.

У чехословачким местима на обали Дунава скупило се за ове из-беглице добровољних прилога од више хиљада круна, тако да је бескућницима обезбеђена бар храна.

не Дунаву код Братислава